

Ocena wartości hodowlanej buhajów rasy simentalskiej

Sierpień 2016

Spis treści

Ocena wartości hodowlanej dla cech produkcyjnych i komórek somatycznych	3
Indeks produkcyjny [kg]	3
Podindeks produkcyjny (PI_PROD)	3
Ocena wartości hodowlanej dla cech pokroju	3
Podindeks pokroju (PI_POK)	5
Ocena wartości hodowlanej buhajów pod względem cech płodności	5
Podindeks płodności (PI_PŁOD)	5
Ocena wartości hodowlanej buhajów dla długowieczności	6
Fenotypowa częstość występowania rodzajów ocieleni i śmiertelności cieląt wśród krów córek i krów zapłodnionych przez oceniane buhaje	7
Indeks ogólny PFSM dla bydła simentalskiego	7

Ocena wartości hodowlanej dla cech produkcyjnych i komórek somatycznych

Cechami podlegającymi ocenie są: wydajność mleka (kg), tłuszczu (kg), białka (kg) oraz zawartość w mleku tłuszczu i białka (%) oraz zawartość komórek somatycznych

Szacowanie wartości hodowlanej w zakresie cech mlecznych i komórek somatycznych przeprowadza się przy pomocy metody BLUP – wielocechowy model zwierzęcia z wykorzystaniem trzech pierwszych laktacji.

Wartość hodowlana buhaja jest średnią z wartości szacowanej dla każdej kolejnej laktacji.

Średnią wartość hodowlaną krów urodzonych w 2010 r przyjęto za bazę genetyczną równą zeru. Wartości hodowlane wszystkich buhajów wyrażone są jako odchylenie od bazy.

W ocenie uwzględnione zostały buhaje rasy simentalskiej, które miały co najmniej 10 córek.

Warunki uznania oceny

Warunkiem uznania i publikacji oceny jest co najmniej 50% powtarzalność oceny buhaja posiadającego córki w co najmniej 10 oborach.

Indeks produkcyjny [kg]

Indeks produkcyjny uwzględnia wartości hodowlane dla wydajności tłuszczu i białka.

Indeks [kg] = wartość hodowlana dla tłuszczu [kg] + 2 * wartość hodowlana dla białka [kg]

Podindeks produkcyjny (PI_PROD)

Podindeks produkcyjny (PI_PROD) = wartość hodowlana dla tłuszczu + 2 * wartość hodowlana dla białka

Wartości hodowlane cech wydajności przed utworzeniem podindeksu produkcyjnego (PI_PROD) będącego jednym ze składników indeksu ogólnego, zestandaryzowano na średnią 100 i odchylenie standardowe 10, przyjmując jako bazę równą zeru przyjęto średnią wartość hodowlaną krów urodzonych w 2010 roku .

Ocena wartości hodowlanej dla cech pokroju

Liniową oceną pokroju objętych jest 19 cech punktowanych w skali od 1 do 9, pomiar wysokości w krzyżu, pięć cech opisowych punktowanych od 50 do 100 oraz utworzona z nich ocena ogólna. Ze względu na mięsno–mleczny typ użytkowy bydła simentalskiego w porównaniu z oceną bydła mlecznego dodatkowo szacuje się wartości hodowlane dla umięśnienia (cecha opisowa) oraz umięśnienia przodu i umięśnienia tyłu (cechy liniowe).

Odziedziczalności (h^2) cech pokroju

Cechy	h^2
Opisowe	
Kaliber	0,35
Typ i budowa	0,23
Nogi i racice	0,16
Wymię	0,15
Umięśnienie	0,27
Budowa ogólna	0,24
Liniowe	
Wysokość w krzyżu	0,64
Obwód klatki piersiowej	0,36
Głębokość tułowia	0,30
Szerokość klatki piersiowej	0,31
Ustawienie zadu	0,22
Szerokość zadu	0,35
Postaw nóg tylnych (z boku)	0,18
Racice	0,18
Zawieszenie przednie wymienia	0,18
Zawieszenie tylne wymienia	0,29
Szerokość wymienia	0,25
Więzadło środkowe wymienia	0,21
Położenie wymienia	0,30
Ustawienie strzyków	0,25
Długość strzyków	0,30
Grubość strzyków	0,28
Umięśnienie przodu	0,32
Umięśnienie zadu	0,33
Postawa nóg tylnych (widok z tyłu)	0,38
Ustawienie strzyków tylnych	0,47

Oszacowań wartości hodowlanej dokonano przy pomocy metody BLUP - model zwierzęcia, oddzielnie dla każdej cechy wg modelu liniowego uwzględniającego losowy wpływ genetyczny krowy, stały wpływ grupy genetycznej, regresja liniowa i kwadratowa na wiek krowy przy ocieleniu, stały wpływ stada-roku-sezonu ocielenia-klasyfikatora, wpływ stadium laktacji w którym dokonano oceny pokroju i wpływ błędu losowego.

Wartości hodowlane dla wszystkich cech wyrażono jako odchylenia od średniej bazy, a następnie przekształcono na zmienną o średniej 100 i odchyleniu standardowym 10.

Warunki uznania oceny

Warunkiem uznania i publikacji wartości hodowlanych dla cech pokroju jest posiadanie oceny pokroju przez co najmniej 10 córek

Podindeks pokroju (PI_POK)

Podindeks pokroju (0,35 w PFSM):

$$PI\_POK = 0,05 * \text{kaliber} + 0,05 * \text{umięśnienie przodu} + 0,10 * \text{umięśnienie zadu} + 0,10 * \text{wymię} + 0,05 * \text{nogi i racice}$$

Podindeks standaryzowano na średnią 100 i odchylenie standardowe 10.

Ocena wartości hodowlanej buhajów pod względem cech płodności

Ocenię poddano cztery cechy płodności:

- wskaźnik niepowtarzalności unasieniania do 56 dnia po pierwszym zabiegu inseminacji jałówek (NPj)
- wskaźnik niepowtarzalności unasieniania do 56 dnia po pierwszym zabiegu inseminacji krów po pierwszym ocieleniu (NPk)
- długość przestoju poporodowego (PP) – odstęp czasu od pierwszego ocielenia do pierwszego zabiegu unasieniania
- długość okresu międzyciążowego (OMC) - odstęp czasu od pierwszego ocielenia do ponownego zacielenia.

Wskaźniki NPj i NPk zdefiniowano następująco jeśli jałowka/krowa w ciągu 56 dni od pierwszego zabiegu unasieniania nie wykazała objawów rui, to jej wartość fenotypowa wynosiła 1, w przeciwnym wypadku wartość była równa 0.

Odziedziczalności dla cech płodności

Cecha	h^2
NPj	0,07
NPk	0,06
PP	0,12
OMC	0,10

Wartości hodowlane dla wszystkich cech wyrażono jako odchylenia od średniej bazy, a następnie przekształcono na zmienną o średniej 100 i odchyleniu standardowym 10.

Dla NPj i NPk wyższa wartość hodowlana oznacza wyższy procent córek, u których nie powtórzono zabiegu unasieniania. Wyższa wartość hodowlana buhaja pod względem OMC lub PP oznacza krótsze odstępy międzycieleniowe lub przestoje poporodowe córek.

Warunki uznania oceny

Warunkiem uznania i publikacji wartości hodowlanych dla cech płodności jest oparcie oceny na podstawie co najmniej 10 córek.

Podindeks płodności (PI_PŁOD)

$$PI\_PŁOD = 0,70 * NPj + 0,10 * NPk + 0,10 * PP + 0,10 * OMC$$

Podindeks standaryzowano na średnią 100 i odchylenie standardowe 10.

W skład podindeksu płodności wchodzi: wartość hodowlana dla NPj (oparta na co najmniej 10 córkach efektywnych), oraz dla NPk, PP i OMC (ocenione z powtarzalnością min. 0,10).

Ocena wartości hodowlanej buhajów dla długowieczności

Ocenie poddano długość życia produkcyjnego córek buhajów obliczoną jako różnica wyrażona w dniach między datą ubycia w przypadku krów wybrakowanych (dane „nieocenzurowane”) lub ostatniego odnotowanego próbnego udoju w przypadku krów żyjących (dane „ocenzurowane”) a datą ich pierwszego wycielenia.

Oszacowania wartości hodowlanej dokonano za pomocą metody „analizy przeżywalności”. Zastosowano model mieszany Weibull'a. W modelu uwzględniono stałe efekty środowiskowe: wiek pierwszego wycielenia, numer laktacji, stadium laktacji, względną wydajność białka i tłuszczu w obrębie stada w danym roku i sezonie wycielenia, klasy zmiany wielkości stada w kolejnych latach, oraz losowy efekt stado-rok-sezon i addytywny genetyczny efekt ojca. Włączenie klas produkcji do modelu wynika z definicji cechy, która ma mierzyć długowieczność funkcjonalną tj. niezależną od cech wydajności.

Parametry rozkładu Weibull'a, parametry genetyczne oraz parametr rozkładu efektu losowego hys

parametry rozkładu Weibulla:	
ρ	2,12
$\rho \log \lambda$	-12,426
γ dla efektu losowego hys	1,18
parametry genetyczne	
wariancja efektu ojca σ_s^2	0,06688
odziedziczalność h_{eff}^2	0,25

Oszacowane wartości hodowlane buhajów (relatywne ryzyko brakowania) poddano transformacji polegającej na zmianie znaku na przeciwny tak by wyższe wartości oznaczały większą długowieczność córek. Następnie wartości hodowlane buhajów wyrażano jako odchylenia od bazy oraz przekształcono na zmienną o średniej 100 i odchyleniu standardowym 10.

Jako bazę przyjęto średnią wartość hodowlaną buhajów urodzonych w latach 2004-2006, które uzyskały powtarzalność oceny co najmniej 50%.

Warunki uznania oceny

Warunkiem uznania i publikacji wartości hodowlanych dla długowieczności jest powtarzalność oceny nie mniejsza niż 20%.

Fenotypowa częstość występowania rodzajów ocielení i śmiertelności cieląt wśród krów córek i krów zapłodnionych przez oceniane buhaje

Dane obejmują ocielenia i śmiertelność cieląt kodowane wg systemu zmodyfikowanego w 2006 roku. Scharakteryzowano ocielenia i śmiertelność cieląt występujące u krów córek ocenianego buhaja (tzw. efekt matczyzny) oraz u krów zapłodnionych przez ocenianego buhaja (tzw. efekt bezpośredni). Charakterystyka dotyczy buhajów posiadających przynajmniej 50 córek.

Przebieg ocielení koduje się w następujący sposób: 1. samodzielny, 2. łatwy, 3. trudny - użycie znacznie większej siły niż normalnie, 4. ciężki - zabieg chirurgiczny, uszkodzenie krowy lub cielęcia, embriotomia, 5. poronienie, 6. cesarskie cięcie.

Śmiertelność cieląt koduje się w następujący sposób: 1. cielę żywe normalne, 2. cielę martwe przy urodzeniu lub padło w ciągu 24 godzin, 3. cielę z wadami budowy lub potworkowate.

W prezentowanym zestawieniu połączono kategorię drugą i trzecią 1. cielę żywe, 2. cielę martwe.

Indeks ogólny PFSM dla bydła simentalskiego

Indeks selekcyjny **PFSM** (Produkcja i Funkcjonalność dla Simentali):

$$PFSM = 0,40 * PI\_PROD + 0,35 * PI\_POKR + 0,10 * PI\_PŁOD + 0,08 * WH\_KSOM + 0,07 * WH\_DŁUG$$

gdzie:

- PI_PROD – podindeks produkcyjny
- PI_POKR – podindeksu pokrojowy
- PI_PŁOD – podindeksu płodności
- WH_KSOM – wartość hodowlana dla zawartości komórek somatycznych
- WH_DŁUG – wartość hodowlana dla długowieczności

Wszystkie wartości hodowlane, podindeksy i indeks podlegały standaryzacji na średnią 100 i odchylenie standardowe 10.